

The Cuomo Allegations

Show# 314 | March 5th 2021

בראשית רבה פרשת ויצא פרשה סח סימן ט

ויפגע במקום ר"ה בשם ר' אמי אמר מפני מה מכנין שמו של הקב"ה וקוראין אותו מקום שהוא מקומו של עולם ואין עולמו מקומו, מן מה דכתיב הנה מקום אתי, הוי הקדוש הקב"ה מקומו של עולם ואין עולמו מקומו.

Riddles of the Week

#1

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף נה עמוד א

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: בצלאל על שם חכמתו נקרא. בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: לך אמור לו לבצלאל עשה לי משכן ארון וכלים, הלך משה והפך, ואמר לו: עשה ארון וכלים ומשכן. אמר לו: משה רבינו, מנהגו של עולם אדם בונה בית ואחר כך מכניס לתוכו כלים, ואתה אומר: עשה לי ארון וכלים ומשכן! כלים שאני עושה להיכן אכניסם? שמא כך אמר לך הקדוש ברוך הוא: עשה משכן ארון וכלים. אמר לו: שמא בצל אל היית וידעת.

טור אורח חיים הלכות חנוכה סימן תרפד

וקורין בפרשת נשא בנשיאים ג' בכל יום ומפרש בפסיקתא משום שנשלם מלאכת המשכן בכ"ה כסליו ומתחילין בויהי ביום כלות משה.

#2

משנה ברורה סימן תרצב ס"ק א

ושהחיינו - ונכון לכוין בברכת שהחיינו גם על משלוח מנות וסעודת פורים שהם ג"כ מצות ויודיע זה להש"ץ המברך דבעי כונת שומע ומשמיע. ויכוין זה בברכת שהחיינו דיום כי זמנם ביום.

Selected audio from our listeners

Comments on the Show

Comments on the show 1 *click here*

Comments on the show 2 *click here*

Answers to the Questions

Answers to the Question 1 *click here*

Answers to the Question 2 *click here*

Answers to the Question 3 *click here*

Answers to the Question 4 *click here*

Answers to the Question 5 *click here*

Answers to the Question 6 *click here*

Answers to the Question 7 *click here*

Answers to the Question 8 *click here*

Answers to the question 9 *click here*

Answers to the question 10 *click here*

Answers to the question 11 *click here*

Selected emails from our listeners

Answers to the Questions

I think that the difference between Purim and Pesach is that at the seder, the bracha of shehecheyanu in kiddush is on the kedushas hayom. All of the mitzvos of the seder emanate from that same kedushas hayom and therefore it is self evident that the shehecheyanu includes all of those mitzvos. (The fact that we do all of the mitzvos on the second night as Yom Tov Sheni proves that they are linked to the kedushas hayom, according to Rav Soloveitchik who said that sefeika deyoma applies only to mitzvos that emanate from kedushas hayom, unlike Sefiras Haomer, for example). However, the shehecheyanu on the Megilah is on the mitzva of Megilah and is not necessarily connected to the other mitzvos of Purim. Purim Meshulash (and Yom Haknisa) proves that these mitzvos can be separated from one another onto different days and do not relate to one common kedushas hayom.

Kenny Schiowitz

Hi,

In response to the first riddle this week--namely, why it mattered whether the mishkan or keilim were created first if both were stored between the 25th of Kislev and Rosh Chodesh Nisan anyway--I was able to find two answers, the first from the Chasam Sofer (in the name of his teacher Rav Noson Adler) and the second from the Netziv.

The Chasam Sofer explains (Responsa O"C 168), in the name of Rav Noson Adler, that in fact the keilim had no kedusha until they were dedicated on Rosh Chodesh Nisan, so they could be stored in any structure. And Betzalel's proposed order was still important because when they did dedicate the mishkan and keilim, they did so in the same order that they were made, so the mishkan was set up first so that the keilim had a place to reside. I really like this answer because of the temporal proximity that the mishkan had to the eigel hazahav and the contrast that this treatment of the keilim would have created: unlike the eigel, which was seen as innately G-d-like, the keilim in the mishkan

and the mishkan itself lacked all holiness until they were dedicated in the service of Hashem.

ודברי טור נכונים, ובאמת דברי פסיקתא דמייתי
הטור שמעתי ממורי הגאון החסיד שבכהונה זצ"ל
דרמי דיקלא וזקפי' עפ"י ש"ס שלהי ברכות [ג"ה
ע"א] דמשה רבינו ע"ה אמר עשה ארון תחלה
ובצלאל אמר להיכן אכניסם, וקשה א"כ כיון שנגמרה
מלאכת המשכן בכ"ה כסליו ואז נאמר לו באחד
לחדש הראשון תקים את משכן העדות א"כ עדיין
תקשי להיכן הכניסם עד ר"ח ניסן. וניחא לי', דקודם
שנמשחו לא היה קפידא היכן יכניסם באיזה אהל
שירצה, אך כיון [ד]מסתמא כסדר עשייתם כך היתה
הקפידה על סדר משיחתם וא"כ אחר שנמשח הארון
קודם למשכן היכן יכניסו וההמשחה היתה בתחילת
ימי מילואים ולק"מ, ודפח"ח:

The second answer, brought by the Netziv (Ha'amek Davar on Shemos 36:13), is that Betzalel created a temporary pole structure using the yerios hamishkan to house the keilim between Kislev and Nisan. He bases this on the fact that Moshe did the actual building, so when it says that Betzalel "attached the yerios" it must refer to this earlier structure created by Betzalel.

(יג) ויחבר את היריעות וגו': משמע
שבצלאל חיברם. וביריעות עזים להלך
פסוק י"ח כתיב "לחבר את האהל", משמע
שלא עשה בצלאל אלא הכנה לזה
שבהקמת המשכן יחברו המקימים. והא
דכתיב בפרשת הציווי (לעיל פרק כ"ו
פסוקים ו', י"א) "וחברת את היריעות,
וחברת את האהל", קאי על משה רבינו,
כמו "והקמת את המשכן" דכתיב בקרשים,
וידוע שמשה לבדו⁴² הקים את המשכן⁴³.
וא"כ יש להבין למאי כתיב "ויחבר"
ביריעות הללו⁴⁴.

אבל מזה עמדנו על מדרש חז"ל ברכות
 (נה,א) דלהכי היפך בצלאל את הסדר
 ועשה תחילה את המשכן ואח"כ הכלים,
 משום הטעם שאמר בצלאל 'כלים שאני
 עושה להיכן אכניסם'⁴³. והוא פלא, הלא
 גם לאחר שעשה הכל לא העמיד משה
 את המשכן עד ר"ח ניסן, והכל נגמר⁴⁵

בחנוכה, כדאיתא בפסיקתא (פ"ו ר"ח א'),
 כמו שכתבתי להלן (לט,לז), וא"כ היכן
 עמדו הכלים כל זה המשך⁴⁶.
 ובלא סוגיית הגמרא הייתי אומר טעמו
 של בצלאל⁴⁷ משום שהמחיצות מכשירי
 כלים, דבלא מחיצות אינם משמשים כלום,
 כמו שכתבתי לעיל פסוק ח'⁴⁸. אבל⁴⁹
 עלינו להבין שחז"ל דייקו קרא שלפנינו,
 שבצלאל עצמו חיבר היריעות הללו לפני
 הקמת כל המשכן⁵⁰, והעמיד היריעות על
 כלונסאות וכדומה שיעמדו⁵¹ לשעה⁵¹, כדי
 להכניס לתוכם את הכלים ולא יעמדו
 לעין כל אדם בחוץ, שאין זה כבוד כלי
 קודש⁵², משא"כ יריעות עזים⁵³ באמת לא
 חיבר בעצמו עד שהקדים משה.

In response to the second question--namely why we don't have the seder leader announce that everyone should have in mind for the shehechyanu to cover all of the other mitzvos that we are going to perform (matza, moror etc.) as we do by the megilla reading--I believe the answer lies in the fact that, at least according to the Magen Avraham, the shehechyanu made at the seder is fundamentally different from the one made on Purim at the megilla reading: while the shehechyanu made at the seder is tied to the day itself, the shehechyanu made on Purim is tied to the mitzvos being performed. Hence why if one forgot to say shehechyanu at the seder, he could

say it at any time on Pesach (Mishna Berura 473:1), while, at least according to the Magen Avraham, one who forgot to say it at the megilla reading cannot say it at any time on Purim day (or even when doing the other mitzvos of mishloach manos or seuda, but in that case because they are common to every Shabbos and yom tov). So the seder leader does not make an announcement like the one made at the megilla because the shehechyanu on Pesach has nothing to do with the individual mitzvos being performed. This answer is based on the following teshuva in the Igros Moshe (Vol. 8 resp. 20 part 2) on Chanukah:

ב. בפנים שאין מברכים שהחיינו בחנוכה על ניצומו של יום

ומה שהקשה כתר"ה על ר' יהודה בשבת דף כ"ג ע"א, דהרואה נר חנוכה ביום ראשון מברך שמים שהוא שעשה נסים וזמן, שא"כ הוא כמפורש שבלא הדליק ולא ראה, אינו מברך שהחיינו. שקשה מ"ט לא יברך זמן על היום עצמו, שהוא יו"ט מדרבנן, שנקראו ימי חנוכה.

הנה האמת הוא שעל הימים בעצמם שנתחייבנו לעשות בהם מצוות, אין מברכין שהחיינו. לא רק חנוכה, אלא גם פורים, דהיום חמור מימי חנוכה, שבקרא מפורש בתחילה שהוא יום טוב. שהיהודים בערי הפרוות עושים יום י"ד שמחה ומשתה וי"ט (אסתר ט', י"ט), ומ"מ לא בכתיבת מרדכי (שם ט', כ"ב) ולא בקבלת היהודים (שם ט', כ"ז), לא כתוב לעשותן ליום טוב, אלא לימי משתה ושמחה. ואפילו בתחילה, נאמר יום טוב אחר שמחה ומשתה. שמשמע שאינו עשיית יום טוב, אלא שהשמחה עושה היום די"ד ליו"ט, דמשמע דעצם היום מצד עצמו אינו יום טוב, וליכא משום מצווה וחשיבות על היום. אלא שאיכא ב"ד לפורים, וט"ז למוקפין, המצוות שנצטוו, שהוא קריאת המגילה, ושילוח מנות, ומתנות לאביונים ואכילת הסעודה. ואינו אף יו"ט לאיסור מלאכה, אלא רק אסמכתא להתנהג שלא לעשות, כדאיתא במגילה דף ה' ע"ב. וגם זה אינו מדין איסור ממש דמלאכה ביו"ט, דהא בנטיעה של שמחה מותר כדמסיק שם, וכן מותר בנין של שמחה, כדאיתא בש"ע סימן תרצ"ו סעיף א'. וגם נראה דאף למאי דהיה סבור מתחילה דר' יוסף דריש מו"ק"ט, שאסורין במלאכה, נמי איכא חלוק גדול בין פורים ליום טוב. דהא לא דריש שפורים הוא יו"ט, אלא שעושים אותו ליום טוב, והוא כמו שעושים אותו יום משתה ושמחה, שלא שייך על היום, אלא על עצם מעשה המשתה והשמחה. והוא דלא כיו"ט ממש דמן התורה, דהיום הוא בעצם יו"ט, דקראו התורה מקרא קדש, שזה ליכא בפורים אף לא מדרבנן. שלכן לא תיקנו לברך זמן על עצם היום, אלא על המצוות שהוא על קריאת המגילה.

ואם אירע לאחד שלית לו מגילה, אינו מברך זמן. והיה מסתבר שאם יוכל לקיים משלוח מנות והסעודה ומתנות לעניים, יצטרך לברך זמן עליהו. אבל חידש המג"א בסימן תרצ"ב סק"א, דמי שאין לו מגילה לא ליברך שהחיינו על משלוח מנות וסעודה, דזהו דבר הנהוג בכל יום ובכל שבת ויו"ט. ועוד טעם כתב, דהא חזינן דלא תיקנו כלל ברכה עליהם, וכדפירש הלבושי שרד זה בכוונת המג"א. וטעם זה איתא גם בחכמת שלמה למחרש"ל, בסוכה דף מ"ז ע"א על תוד"ה הרואה, כדהביא החת"ס (בהגהת שו"ע שם).

עכ"פ אין מברכין שהחיינו על היום, אף לא בפורים. וכ"ש בחנוכה, שלא מצינו בשום מקום שנקראו יו"ט, שאין לברך על היום שהחיינו, אלא רק על המצווה דנרות שהוא בשעת הדלקה. ור' יהודה חידש שאף על הראיה מברך גם שהחיינו. וזהו דבר המסתבר בעצם כדנארתו והוא מוכרח להמג"א.

Best,

David Birnbaum

Hi Reb Dovid

The first place in the Torah with “מקום” is actually with Avraham by the akeidah where it says “וילך אל המקום” and “וירא את המקום מרחוק”. Also the same theme though. See Rav Schwab in השואבה בית מעין who says a very similar vort.

For the first riddle my answer is that בצלאל covered the keilim until Nissan in the בגדי השרד, the covers used when the keilim were regularly transported, which were only made with the work of the actual Mishkan.

For the second riddle my answer is that by Purim the mitzvos of the day are many hours away from when the שהחינו is taking place so we must be reminded to keep them in mind. Whereas by the Seder we're about to perform all the mitzvos of the day (albeit over a couple of hours) so you don't have to have it in mind since when we say it were already in the process.

Avi Barasch

Far Rockaway NY

At the seder it is not necessary to announce as it is all done at the same sitting. So automatically the shechianu extends to everything happening at the seder. As contrasted with Purim, where the other mitzvos (aside perhaps matanos loevyonim) is done later in the day, often hours later, after the bracha.

Similar to a sofer who needs specific kavana when sitting down to write, but not before writing each word or letter.

Continued hatzlacha. I spend too many hours driving, and your podcasts are truly refreshing timely and enjoyable.

CPK'vS,

Rabbi Avi Grossbaum

Shalom u'vracha R'Dovid

Love the podcast, the topics, the speakers, may HKBH give you the koach to continue to be a marbitz torah!

A couple of suggested answers to the riddle of "why on Purim do we have a shehecheyanu and announcement for all mitzvos hayom, but why not say the same by leil seder?"

1. I heard from my shver that on leil seder the mitzvos are right in front of us for us to see, hear, feel. Whereas with Purim, you cannot see/feel them at the time, therefore a reminder is needed for all the mitzvos, whereas leil seder the reminders are right in front of us, therefore no public announcement needed.
2. A second possible answer is the chashivus of pirsuma nissa therefore a loud klap helps for this.

Kol tuv and a chag kasher vsameach

Raphael Sebbag

Ramat Bet Shemesh

In regard to this week's question as to what practical difference there was to the order of making the Mishkan and the Keilim, being that they were anyway not installed until Rosh chodesh Nissan:

In Kovetz Kerem Shlomo this question is quoted in the name of Rav Nosson Adler.

Rav Meir Arik suggested that the issue was not that there wouldn't be a place where to put the keilim, but rather that from the fact that the mishkan is intended to house and protect the keilim it must be of secondary importance, and in accordance with the rule of 'מעלין בקודש' it should be built first and only afterward the keilim.

Zev Landerer

Comments on the show

R Dovid, I may have misheard, but it sounded like you referred to the Teshuvah Harashba (I assume 3:393? <https://hebrewbooks.org/pdfpager.aspx?req=1378&st=&pgnum=237&hilite> as the early go to reference for relying on lesser standards than deoraisah witness rules.

Then on Dafheadlines yesterday, I heard you cite the famous Eis Laasos application for kollelim even today. Considering the context (and the differences in the Rashbah's sources to the girsa's hagemarah we have, esp the unquestioning positive reliance on the actions of re R Yishmael ben r Shimon in Bava Metziah, which clearly were not well accepted then) I always believed that if the Rashbah knew we would use this teshuva – which I was told was really given as a response to the government in response to a dangerous inquiry into extralegal punishments meted out by the Jewish community on an alleged Moser that could have resulted in terrible problems for the Jews – as “the” source text for doing whatever someone feels is needed at the time (which essentially boils down to the ends justify the means), he may have kept it hidden or put in more limitations than just they have to keep their kavanah leshem shomayim. Presumably due to the case at hand, it seems to provide full license to vigilantism and for anyone with good intentions to do what he feels the times need. I feel like that Rashbah is one we should try not to cite to every time, and I would think the Rashbah would probably agree (but of course I have no idea). We gotta be careful about using concepts like Eis La'asos...

I think the real/best high level source (without special circumstances) for the approach of working without Torah eidim before the Shulchan Aruch etc. is the Drashos Haran #11 (for some reason I remembered it as 9, but here it is https://www.sefaria.org/Darashos_HaRan.11?lang=bi) which clearly understands the distinction between the “ideal” Torah rule with 2 witnesses etc, and the needs of society and use of the law of the appointed king/judge as necessary to maintain justice/peace. The Ran is clear throughout that it is tied to a more societal construct and the leaders that the community has accepted to keep the peace, and that of course makes more sense.

Thanks again, Meir Traube

חפץ חיים לשון הרע כלל ז סעיף ד

והוא הדין אם יצא קול על אחד שעשה מעשה או שדיבר דבר שלא כראוי על - פי התורה בין שהוא איסור חמור ובין שהוא איסור קל אפילו הכי אסור לקבלו להאמינו בהחלטה רק לחוש עד שיתברר הדבר, ועל אחת כמה וכמה שיזהר מאוד אם רוצה לספר את הדבר לאחרים שלא יכוין להעביר הקול ולגלותו יותר וכמו שביארנו לעיל בכלל ב' סעיף ג' עיין שם היטב.

חפץ חיים לשון הרע - באר מים חיים כלל ז ס"ק ח

(ח) קול. ממ"ש בנדה (ס"א) הנהו בני גלילא דנפק עלייהו קלא דקטול נפשא אתו לקמיה דר' טרפון א"ל לטמרין מר וכו' אי אטמרינכו הא אמור רבנן האי לישנא בישא אף על גב דלקבולי לא מיבעי למיחש ליה מיבעי הרי דגם בקול איתא האי דינא דאיסור קבלת לשון הרע.

ואין להקשות על זה ממה שכתוב בסנהדרין (ל"א) בההוא תלמידא דנפק עליה קלא דגלי מילתא דאיתמר בבי מדרשא בתר עשרין ותרתינן שנין אפקיה ר' אמי ואכריז עליו ואמר דין גלי רזיא, הרי דעל קלא דנפק עליו הוציא והו מביהמ"ד וכ"ש שמותר להאמין בלבד, עי' בגירסת הרי"ף והרא"ש דלא גרסי דנפק עליה קלא רק דאפיק וכו' משמע דדבר ברור היה, ואף ברמב"ם פכ"ב מהל' סנהדרין בדין זה משמע גם כן דאיירי בדבר ידוע, ונ"ל דאף לפי גרסתנו כוונת הגמרא בזה דנתברר אחר כך לר' אמי שהוא גילה את הדבר והא דנקט הגמרא דנפק עליה קלא להשמיענו דמשום דנפק עליה קלא בבי מדרשא דהוא גילה את הדבר אם כן ידעו הכל מעולה הזו והיה חילול השם בדבר ולכך הוכרח ר' אמי להרחיקו מביהמ"ד וגם כדי שיתרחקו כל התלמידים עוד ממדה רעה הזו וכענין שמצינו במשה רבנו ע"ה דעל מה שאמר אם את כל דגי הים וכו' אף שהוא עון חמור חיסך עליו הכתוב משום שהיה בצינעה אבל של מי מריבה שהיתה בגלוי לא חיסך עליו הכתוב וכפירוש רש"י בפ' בהעלותך.

ואין להקשות על דברינו ממ"ש בסוף פ' הקורא את המגילה האי מאן דסני שומעניה שרי לבזויי בגימל ושין ועי' ברש"י שם גיפא שטיא ושם מוסרח או בן שפחה בן גיורת ואם כדברינו שאסור להאמין ולקבל אפילו כששמע מהרבה אנשים או שקול יוצא וכמ"ש בסעיף ג' וד' (וממילא הוא הדין דאסור לשנוא אותו וכמו שכתבתי בכלל ו' בס' י"א דכיון שאסור לקבל אסור לשנוא אותו עבור זה וגם אסור לבזותו לא ביוש גדול ולא ביוש קטן ע"ש) אם כן האריך התירה הכא הגמרא לסמוך על הקול ולבזותו בידיים, דנראה פשוט דסני שומעניה מקרי מי שיוצאות עליו שמועות רעות שעובר עבירות כמה פעמים, פעם יוצא עליו קול שעשה כך ופעם כך עד של ידי זה נתחזק בעיר לחשוד על העבירות הללו ובזדאי כל אנשי העיר לא יטעו תמיד, לכן שרי להסכים ולהחליטו לרע ולבזותו אפילו מי שאינו מכירו בעצם, מה שאין כן אם במקרה נשמע על אדם שעשה דבר שלא כהוגן ולא נתחזק עד עתה לזה אפילו שמע זה מהרבה אנשים אסור לסמוך על זה ולשנוא אותו וכ"ש לדבר עליו לשון הרע ולבזותו. וראה שכל דברינו אלה כלל רש"י במלותיו הקצרות שז"ל במגילה (כ"ה ע"ב) ד"ה דסני שומעניה שיוצאות עליו שמועות רעות ושנואות שהוא

נואף, הרי שלא כתב שיצא עליו שמועה רעה רק שיוצאות וכו' משמע דדרך אדם זה מפני מעשיו הרעים לצאת עליו כמה שמועות רעות, וכענין זה פירש רש"י בקדושין (דף פ"א) ד"ה מלקין על לא טובה השמועה וז"ל מי שיצא עליו קול שהוא עובר עבירות, ולא כתב מי שיצא קול עליו שעבר עבירה, משמע ג"כ כמו שכתבתי דדוקא בענין זה אוחזין הקול לממשות קצת אבל בלאו הכי לא וכמ"ש למעלה.

וכמ"ש מוכח גם כן בשו"ע אבן העזר סימן קע"ח סעיף כ' וז"ל אשת איש שטוענת על איש שהוא רודף אחריה והוא מכחיש אין להאמינה כדי לייסרו וכו' ואם הוא מוחזק בעיניהם לחשוד על העריות וכו' וידחוהו בשתי ידים וכמו שאמרו רז"ל מלקין על לא טובה השמועה עכ"ל. הרי שלא כתב בשו"ע ואם נשמע בעיר שהוא חשוד על העריות סתם אלא ואם הוא מוחזק בעיניהם וכו' ומשמע כמו שכתבנו למעלה, וכן ביו"ד בסימן של"ד סמ"ב וז"ל ואי סני שומעניה כגון שמתעסק בספרי אפיקורסים וכו' או שחבריו מתביישים מחמת שמועתו וכו' הרי שלא כתב שנתביישו, וכן שאר לשונות הכל לשון הוה ולא לשון עבר, להורות שכמה פעמים נשמע עליו שעבר על זה, וכענין שאמרו בסנהדרין י"ז התם כתיב ויתנבאו הכא כתיב מתנבאים שעדיין מתנבאים הן. וכן משמע גם כן בסמ"ג לאוין שכתב גם כן האי מימרא האי מאן דסני שומעניה וכתב על זה שיצא עליו שם רע בודאי, ומוכח שכונת הסמ"ג דודאי על קול בעלמא אין לסמוך שיהא מותר לבזותו כדמשמע מגמרא דנדה הנ"ל וגם מכתובות (כ"ו ע"ב) בגמרא ואתא עד אחד ואסקיניה משמע גם כן דקול גרע מעד אחר כמו שפירש"י שם וא"כ כיון דאמרינן בפסחים (ק"ג ע"ב) במעשה דטוביה דעל דברי עד אחד אין לסמוך כלל חוץ מלענין שבועת ממון כל שכן על קול בעלמא על כן הוסיף הסמ"ג תיבת בוודאי ופי' שנתברר על ידי כמה דברים מכוערים שרואין בו תמיד והוא כעין דברים הניכרים לענין זה או שנשמע עליו תמיד וכנ"ל לפירוש רש"י. וכן אין להקשות על דברינו ממ"ש במו"ק (בדף ט"ז) ברבי שדרש ואמר שדברי תורה יהיה בסתר נפק ר' חייא ודרש בשוקא שמע רבי ואיקפד ונזף עי"ז לר' חייא התם נמי איירי שנתברר לרבי ששמועתו הוא אמת או דמותר להאמין משום דמילתא דעבידא לאיגלויא לא משקרי אינשי כדאמרינן בר"ה (כ"ד ע"ב).

שולחן ערוך אורח חיים הלכות ברכות השחר ושאר ברכות סימן נג סעיף ד

ש"ץ צריך שיהיה הגון. ואיזהו הגון שיהא ריקן מעבירות ושלא יצא עליו שם רע אפילו בילדותו.

שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק א סימן א

בענין שו"ב שיש עליו ריבון בקלא דלא פסיק בדבר שהיה נפסל לנאמנות השחיטה והבדיקה.

בדבר השו"ב אשר כבר בהיותו שו"ב במקומו הראשון ריבנו עליו בחלול שבת בסתר אבל נתקבל אח"כ לשו"ב בסט' לואיס או משום שלא ידעו בסט' לואיס מהריבון שיצא עליו שם או משום שנדמה להרבה לאיש כשר ודימו שאויבים הוציאו עליו השם רע ואדרבה האמינו לטענותיו על הרבנים דשם שחששו לזה, והיה איזה שנים בחזקת כשרות שלא הרגישו עליו איזה קלות אבל בזמן האחרון התחילו לרנן עליו גם בסט' לואיס איך שמעשן סיגארעטס

סיגוריות/ בשבת ע"י אשתו שגרשה וידיעתה הוא באומדנא ברורה לפי דעתה בריח העשן בבה"כ תיכף אחר שיצא משם וכדומה. וגם השוחטים אומרים איך שאינו מדקדק במעשה השחיטה שהרבה פעמים מניח אצבעו על הסכין שיש בזה חשש דרסה דאף באמירת ברי לי שלא דרסתי אין מכשירין אלא בהפ"מ במדינותינו כדאיתא בשמ"ח סי' כ"ד. ועוד אירע בבדיקת ריאה שאמר שמה שהניחה בין הכשרות היתה משום שרק סירכא תלויה היתה שם ונמצא שהיתה סירכא דבוקה וא"כ או ששיקר במזיד או שלא עיין בריאה שאף לפי מה שנדמה לו שהיא תלויה היה לו לעיין בריאה לראות אם לא ניתקה וממילא היה רואה שהיא דבוקה.

הנכון לע"ד דמצד הקול שיצא מדברי אשתו שגרשה אין לחוש כי ידוע ששונאתו ומפורש ביבמות דף כ"ה דאף בלא ידוע שהאויבים הוציאו הקול תלינן שהוא מהאויבים ואינו כלום וכ"ש כשידוע שהאויב הוציא הקול שאין לחוש לו. ואין לומר שהוא רק התם דאין להוציא בזה אשה מתחת בעלה שלא מפקינן מספק אף שיש חשש בזה דהא במו"ק דף י"ח אמר זה גם לענין לחוש בעלמא דהא ע"ז שמקשה התם על רב משום ר' ראובן בן אצטרובילי דאמר אין אדם נחשד בדבר אלא א"כ עשאו ולכה"פ הרהר בלבו לעשותו או ראה אחרים שעשו ושמח מהא דר' יוסי דאמר יהא חלקי עם מי שחושדין אותו בדבר ואין בו ומר"פ שחשדוהו ולא הוה ביה דלא קשיא הא בקלא דפסיק הא בקלא דלא פסיק וע"ז מסיק דאף בלא פסיק אם אית ליה אויבים אויבים הוא דאפקוהו לקלא ואין לחוש לזה כלל אף לא להרהר בלבו כמו בלא נפיק קלא שלא היו חוששין כלל וכו'.

שמות רבה (וילנא) פרשת כי תשא פרשה מו סימן א

ויאמר ה' אל משה פסל לך, הה"ד (איוב יא) ויגד לך תעלומות חכמה, אתה מוצא בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא לך רד כי שחת עמך היה תופס בלוחות ולא היה מאמין שחטאו ישראל, אמר אם איני רואה איני מאמין שנא' (שמות לב) ויהי כאשר קרב משה אל המחנה, שלא שברן עד שראה בעיניו, אי להם לבני אדם שהם מעידים מה שאינם רואים, אפשר שלא היה משה מאמין בהקב"ה שאמר לו כי שחת עמך אלא הודיע משה דרך ארץ לישראל אפילו שיהא אדם שומע דבר מן יחידי נאמן אסור לקבל עדותו לעשות דבר על פיו אם אינו רואה.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות צדקה סימן רנז סעיף ב

ואין מחשבין בצדקה עם גבאי צדקה, ולא בהקדש עם הגזברים, שנאמר: ולא יחשבו את האנשים אשר יתנו את הכסף על ידם לתת לעושי המלאכה, כי באמונה הם עושים (מלכים ב, יב, טז) (רמב"ם שם). הגה: ומ"מ כדי שיהיו נקיים מה' ומישראל, טוב להם ליתן חשבון (טור).

ביאור הגר"א יורה דעה סימן רנז ס"ק א

ומ"מ כדי כו'. כמ"ש במ"ר ובתנחומא ריש פ' פקודי ד"א איש אמונות זה משה שנעשה גזבר על מלאכת המשכן כו'.

אף על פי שהיה משה גזבר לעצמו הוא קורא לאחרים ומחשב על ידיהם שנאמר אלה פקודי המשכן אשר פקד משה אין כתיב כאן אלא אשר פקד ע"פ משה ע"י משה ביד איתמר כו' שנו רבותינו מי שהיה נכנס לתרום את הלשכה לא היה נכנס בפרגוד חפות כו' שאדם צריך לצאת ידי הבריות כדרך שצריך לצאת ידי המקום שנאמר והייתם כו' משנגמרה מלאכת המשכן א"ל בואו ואני עושה לפניכם חשבון א"ל משה אלה פקודי המשכן כך וכך יצא על המשכן כו' אותה שעה נתפייסו כל ישראל על מלאכת המשכן מי גרם לו ע"י שישב ופייסן הוי אלה פקודי כו':

שו"ע חושן משפט הלכות עדות סימן לה סי"ד

אשה, פסולה. הגה: וכל זה מדינא, אבל י"א דתקנת קדמונים הוא דבמקום שאין אנשים רגילים להיות, וכו' נשים נאמנות (ת"ה סי' שנ"ג ואגודה פ' י' יוחסין). ולכן יש מי שכתב דאפילו אשה יחידה, או קרוב או קטן, נאמנים בענין הכאה ובזיון ת"ח או שאר קטטות ומסירות, לפי שאין דרך להזמין עדים כשרים לזה, ואין פנאי להזמין (מהרי"ק שורש קע"ט ומהר"ם מריזבורג וכלבו סי' קט"ז).